

Sygn. akt I ACa 633/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 listopada 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Edyta Buczkowska-Żuk
Sędziowie:	SA Wiesława Kaźmierska SO del. Krzysztof Górski (spr.)
Protokolant:	sekr.sądowy Magdalena Goltsche

po rozpoznaniu w dniu 21 listopada 2012 r. na rozprawie w Szczecinie

sprawy ze skargi S. O.

przy udziale (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. o wznowienie postępowania w sprawie z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. przeciwko S. O. o zapłatę, zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 31 marca 2009 roku, sygn. akt VIII GC 223/08

na skutek apelacji skarżącego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 12 czerwca 2012 r., sygn. akt VIII GC 296/11

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Szczecinie, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Wiesława Kaźmierska Edyta Buczkowska-Żuk Krzysztof Górski

Sygn. akt I ACa 633/12

UZASADNIENIE

S. O. – pozwany w sprawie o sygnaturze akt VIII GC 223/08 – w dniu 28 listopada 2011 roku złożył skargę o wznowienie postępowania zakończonego wydanym w tej sprawie prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 31 marca 2009 roku. Sprawa toczyła się przeciwko skarżącemu z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S..

Jako podstawę wznowienia skarżący wskazał art. 401 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 379 pkt 5 k.p.c., powołał się na pozbawienie możliwości obrony swoich praw oraz wniósł o uchylenie wyroku w całości i oddalenie w całości powództwa spółki (...). Dowodząc zasadności skargi o wznowienie postępowania skarżący S. O. podniósł, iż nic nie

wiedział o toczącym się postępowaniu i wydanym wyroku aż do dnia 17 listopada 2011 roku, kiedy to doręczono małżonce skarżącego odpis pozwu wniesionego przez spółkę (...) do Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi - Południe, sygn. akt V RC 307/11.

W skardze przeciwko żądaniom pozwu podniesiono zarzut przedawnienia i nieistnienia roszczenia

W odpowiedzi na skargę spółka (...) wniosła o jej oddalenie oraz zasądzenie na swoją rzecz kosztów postępowania. Spółka (...) zaprzeczyła przedstawionym przez skarżącego okolicznościom oraz wskazała, że przed wystąpieniem na drogę sądową kilkakrotnie podejmowała próby polubownego zakończenia sprawy, kierując kolejne wezwania na adres prowadzonej działalności oraz znanego jej miejsca zamieszkania pozwanego.

Wyrokiem z dnia 12 czerwca 2012 roku Sąd Okręgowy w Szczecinie w sprawie VIII GC 296/11 oddalił skargę o wznowienie postępowania oraz zasądził od skarżącego S. O. na rzecz uczestnika (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. kwotę 3600 zł tytułem kosztów postępowania.

Wyrok powyższy Sąd oparł na ustaleniu, że wyrokiem z dnia 31 marca 2009 roku, w sprawie VIII GC 223/08, z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. przeciwko S. O., Sąd Okręgowy w Szczecinie umorzył postępowanie o wydanie rzeczy, zasądził od pozwanego S. O. na rzecz powódki spółki (...) kwotę 150.304 zł oraz zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 11.283 zł tytułem kosztów procesu.

W dniu 8 maja 2009 roku wyrokowi została nadana klauzula wykonalności.

Przed złożeniem pozwu w sprawie VIII GC 223/08 spółka (...) pismem z dnia 3 czerwca 2008 roku wezwała S. O. do wydania oznaczonych w piśmie kontenerów stalowych stanowiących jej własność. Korespondencja skierowana została na adres : ul. (...), (...)-(...) W. – W.. Odbiór przesyłki S. O. potwierdził w dniu 16 czerwca 2008 roku własnoręcznym podpisem.

Wezwanie tożsamej treści zostało skierowane także do PHU (...) na adres: ul. (...), (...)-(...) W.. Odbiór tak zaadresowanej przesyłki w dniu 18 czerwca 2008 roku potwierdził własnoręcznym podpisem R. K. umieszczając dodatkowo adnotację: „pracownik”.

S. O. zameldowany był na pobyt stały przy ul. (...), W. – W. w okresie od 3 lipca 2007 roku do 24 lipca 2008 roku.

Po tej dacie wymeldował się i nie dopełnił obowiązku meldunkowego w nowym miejscu pobytu.

Decyzją Prezydenta miasta stołecznego W. z dnia 2 marca 2007 roku S. O. został wykreślony z ewidencji działalności gospodarczej. W decyzji wskazano adres zamieszkania przedsiębiorcy: ul. (...), (...)-(...) W., nazwę prowadzonej działalności: Przedsiębiorstwo Handlowo Usługowe (...), adres zakładu głównego ul. (...), (...)-(...) W., datę rozpoczęcia działalności - 1 marca 1999 roku oraz datę zawiadomienia o zaprzestaniu wykonywania działalności - 1 marca 2007 roku.

Pozwem z dnia 21 kwietnia 2011 roku, złożonym w Sądzie Rejonowym dla Warszawy Pragi-Południe w W., skierowanym przeciwko B. O. i S. O., (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. wniosła o ustanowienie rozdzielnosci majątkowej między małżonkami B. i S. O., w oparciu art. 52 § 1a k.r.o. W pozwie spółka (...) podała adres B. O. : ul. (...), I. oraz adres S. O. : ul. (...), W..

Sprawa została zarejestrowana pod sygnaturą V RC 307/11.

Pozew w sprawie V RC 307/11 został doręczony B. O. wraz z pismem sekretarza sądowego z dnia 9 listopada 2011 roku.

B. O. udostępniła pismo sekretarza sądowego oraz pozew S. O., z pozwu tego S. O. dowiedział się, że w sprawie VIII GC 223/08 przed Sądem Okręgowym w Szczecinie zapadł przeciwko niemu wyrok z dnia 31 marca 2009 roku, który jest prawomocny.

Przystępując do rozważań Sąd stwierdził, że skarga jest nieuzasadniona.

Skarżący jako podstawę wznowienia wskazał art. 401 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 379 pkt 5 k.p.c.

Przytaczając treść art. 401 pkt 2 k.p.c. Sąd stwierdził, że instytucja wznowienia postępowania opiera się na przysługującej poza tokiem instancji skardze o ponowienie wadliwego procesu i zastąpienie zapadłego orzeczenia orzeczeniem nowym. Jednak jak wskazał Sąd samo sformułowanie podstawy wznowienia w sposób odpowiadający ustawie nie oznacza, iż skarga opiera się na ustawowej podstawie wznowienia.

Przy tym, jak podkreślił Sąd w obowiązującym stanie prawnym, skarga nieoparta na ustawowej podstawie wznowienia podlega odrzuceniu.

Przytaczając poglądy dotyczące kwestii ustalenia, kiedy skarga nie opiera się na ustawowej podstawie wznowienia, sąd wskazał, że przychyła się do tego, który głosi, że odrzucenie skargi o wznowienie zgodnie z art. 410 § 1 k.p.c. z powodu nieoparcia jej na ustawowej podstawie może nastąpić tylko wtedy, gdy podana w skardze podstawa nie da się podciągnąć pod żadną z przyczyn wznowienia określonych w art. 401, 401¹, 403 k.p.c.

Skarżący wskazywał w skardze, że wskutek naruszenia przepisów prawa został pozbawiony możliwości działania w sprawie VIII GC 223/08.

Przystępując do badania przesłanek dopuszczalności skargi, Sąd wskazał w pierwszym rzędzie, że skarga została złożona z zachowaniem terminu z art. 407 § 1 k.p.c.

Rozważając zaś, czy skarżący wykazał, że wskutek naruszenia przepisów prawa był pozbawiony możliwości działania w sprawie VIII GC 223/08 Sąd stwierdził, że z twierdzeń powołanych w skardze nie wynika wskazana wyżej okoliczność, a skarżący ograniczył się do wskazania jedynie tego, że nie wiedział się toczącym się postępowaniu,

Analiza załączonych przez strony dowodów oraz akt sprawy VIII GC 223/08 prowadzi do odmiennych wniosków. Wprawdzie faktycznie nie doszło w sprawie VIII GC 223/08 do doręczenia pozwu do rąk skarżącego, nie oznacza to jednak, że spełnione zostały przesłanki z art. 401 pkt 2 k.p.c.

W sprawie VIII GC 223/08 rozpoznane zostało powództwo z dnia 25 września 2008 roku o nakazanie, jakie (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. wytoczyła przeciwko pozwanemu S. O.. W pozwie powódka jako adres zamieszkania pozwanego wskazała: ul. (...), (...)-(...) W. (jest to ostatni ujawniony w ewidencji adres zamieszkania S. O.), jako adres do doręczeń podała: ul. (...), (...)-(...) W. – W..

W toku postępowania przesyłka sądowa zawierająca odpis pozwu wraz z załącznikami wysłana została najpierw na wskazany w pozwie adres do korespondencji. Przesyłka ta po awizacji („mieszkanie zamknięte”) została zwrócona do akt sprawy. Przesyłka do pozwanego została ponownie wysłana, tym razem na wskazany w pozwie adres zamieszkania, tj. ul. (...), (...)-(...) W.. Przesyłka tak adresowana została zwrócona z adnotacją „adresat wyprowadził się” (karta 31, 34 akt VIII GC 223/08).

Przewodniczący zobowiązał więc pełnomocnika powódki do wskazania adresu pozwanego, w wykonaniu tego zarządzenia pełnomocnik powódki wniósł o ustanowienie dla pozwanego S. O., którego miejsce pobytu nie jest znane, kuratora procesowego oraz złożył do akt sprawy dokument z Departamentu Centralnych Ewidencji Państwowych MSWIA z dnia 11 grudnia 2008 roku, z którego wynika, że S. O. od dnia 3 lipca 2007 roku zameldowany był na pobyt stały przy ul. (...), W. - W., następnie został wymeldowany w dniu 24 lipca 2008 roku, w nowym miejscu pobytu nie dopełnił obowiązku meldunkowego.

Na skutek wniosku powódki przewodniczący w sprawie VIII GC 223/08 w dniu 18 lutego 2009 roku na podstawie art. 144 k.p.c. zarządził ustanowienie dla pozwanego S. O., którego miejsce pobytu nie jest znane, kuratora procesowego w osobie M. P.. Pismem procesowym z dnia 26 lutego 2009 roku kurator wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o

zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Nadto kurator stawiała się za pozwanego na posiedzeniach wyznaczonych w dniu 16 marca oraz w dniu 30 marca 2009 roku. Na rozprawie w dniu 30 marca 2009 roku pełnomocnik powódki cofnął żądanie o wydanie wymienionych w pozwie kontenerów, podtrzymując żądanie o zapłatę ich równowartości.

Wyrokiem z dnia 31 marca 2009 roku Sąd Okręgowy w Szczecinie umorzył postępowanie w sprawie o wydanie oraz zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 150.304 zł oraz kwotę 11.283 zł tytułem kosztów procesu (karta 80 akt VIII GC 223/08).

Oceniając powyższe okoliczności, Sąd stwierdził, że nie można podzielić stanowiska skarżącego odnośnie tego, że wskutek naruszenia przepisów prawa był on pozbawiony możliwości działania. Sąd Okręgowy w sprawie VIII GC 223/08 nie naruszył przepisów prawa. Sąd podjął próbę doręczenia pism i zasadnie ustanowił kuratora procesowego. Nie można więc przyjąć, że w sprawie tej S. O. wskutek naruszenia przepisów prawa był pozbawiony możliwości działania, bowiem reprezentował go kurator, ustanowiony zgodnie z obowiązującym prawem procesowym.

W piśmie procesowym z dnia 15 lutego 2012 roku skarżący podnosił, że podtrzymuje swoje twierdzenia odnośnie tego, że wezwanie do zapłaty (odebrane w dniu 16 czerwca 2008 roku) nigdy do niego nie dotarło, zaprzeczył też, że podpis na wezwaniu pochodzi od niego oraz wskazał, że tą okoliczność winna zgodnie z art. 253 k.p.c. udowodnić spółka (...). Stanowisko skarżącego jest nieuzasadnione. Jednak jak wskazał Sąd pocztowy dowód doręczenia pisma adresatowi jest dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 k.p.c., zaświadczającym fakt i datę doręczenia, korzystającym z domniemania prawdziwości. Ciężaru dowodu przy obalaniu tego domniemania reguluje art. 252 k.p.c., a zatem strona, która zaprzecza prawdziwości dokumentu urzędowego powinna okoliczności te udowodnić. Tymczasem w rozpoznawanej sprawie skarżący w żaden sposób nie wykazał, że - wbrew adnotacjom doręczyciela na przesyłce zawierającej wezwanie nie odebrał przesyłki osobiście. Twierdzenia skarżącego są tym bardziej niewiarygodne, że w tym czasie był on zameldowany pod adresem doręczenia. Nadto autentyczność podpisu S. O. na potwierdzeniu odbioru dokonanego w dniu 16 czerwca 2008 roku nie ma znaczenia dla sprawy, w sprawie istotnym jest bowiem, że Sąd w sprawie VIII GC 223/08 ustanawiając kuratora nie naruszył przepisów postępowania.

Powołując powyższe okoliczności, Sąd uznał, że skarga nie zasługuje na uwzględnienie.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. i art. 98 § 1 i 2 k.p.c.

Wyrok powyższy S. O. zaskarżył w całości, zarzucając w apelacji:

1. naruszenie art. 401 pkt 2 k.p.c. w związku z art. 3 i 212 k.p.c. przez nieuwzględnienie celu postępowania polegającego na materialnoprawnym rozstrzygnięciu sporu przez wydanie sprawiedliwego wyroku;
2. jednostronną zamiast wszechstronnej oceny zebranego materiału, a w szczególności brak wzięcia pod uwagę tego, iż w powołaniu kuratora do doręczeń skuteczność doręczeń Sąd uzależnił od najkrótszego jak się wydaje z możliwych 7 dniowego terminu, nie stosował innych środków ogłoszenia np. w prasie, nie analizował pasywnego lub raczej formalistycznego zachowania się kuratora procesowego M. P. ustanowionej z pominięciem osób bliskich S. O., a wreszcie w postępowaniu skargowym zdawał się sugerować jakieś „ujemne” zachowanie skarżącego jak np. brak dopełnienia obowiązku meldunkowego.

Podnosząc powyższy wyrok skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i jego zmianę w kierunku uwzględnienia skargi o wznowienie postępowania, orzeczenie o kosztach stosownie do wyniku postępowania i zasądzenie od strony powodowej (...) sp. z o.o. w S. na rzecz pozwanego skarżącego kosztów zastępstwa procesowego wg. załączonego spisu z uwzględnieniem tych kosztów za obie instancje.

W uzasadnieniu skarżący wskazał, że powodowa spółka wytoczyła spór w S. wedle przepisów o właściwości przemiennej. Jednakże pozwany wedle wskazywanych informacji przez powoda był przedsiębiorcą (wprawdzie byłym)

z W. i tam mieszkał wg informacji od powoda. W takim stanie rzeczy absolutnym formalizmem było ogłoszenie o ustanowieniu kuratora w Sądzie w Szczecinie z praktycznie najkrótszym terminem liczącym 7 dni.

Nadto skarżący wskazał, że nie jest wiadome dlaczego Sąd uznał, że nie jest znany adres pozwanego po informacji z MSWiA bez informacji z rejestru skazanych i aresztowanych oraz bez informacji czy pozwany jest ukrywającym się poszukiwanym. Nie jest również jasne dlaczego Sąd nie pytał rodziny pozwanego czy podejmą się oni pełnienia obowiązków kuratora do doręczeń. Powód znał adres żony pozwanego, bo prowadzi przeciwko niej egzekucję.

Skarżący wskazał również, że z uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia wynika, iż kurator procesowy przyjął postawę pasywną – nie żądał dowodu na doręczenie faktury przez powoda i bezkrytycznie godził się z wyceną kontenerów, nadto nie podniósł zarzutu przedawnienia.

Skarżący podważył również stanowisko Sądu powołującego się na niedopełnienie przez niego obowiązku meldunkowego oraz na to, że skarżący powinien udowodnić, że na dowodzie doręczenia figuruje nie jego podpis.

Powyższe w ocenie skarżącego wskazuje, że Sąd oddalając skargę nie dążył do sprawiedliwego rozstrzygnięcia. Dopuszczalna i akceptowana forma działania kuratora do doręczeń - została zastosowana z rażącem uchybieniem celu, dla którego postępowanie był prowadzone.

Ponadto w ocenie skarżącego skarga o wznowienie powinna być uwzględniona nawet wtedy, gdy działanie Sądu przy powołaniu kuratora procesowego i samego kuratora były niewadliwe, ponieważ skarżący pozwany może wreszcie wziąć udział w procesie, składać wnioski dowodowe chroniące jego uzasadniony interes, zaprzeczające twierdzeniom i dowodom strony przeciwnej, podnosić zarzuty, a w konsekwencji spór będzie zmierzał do sprawiedliwego rozstrzygnięcia.

W odpowiedzi na apelację uczestnik – (...) sp. z o.o. wniósł o oddalenie apelacji w całości oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny rozpoznając sprawę w granicach apelacji zważył, co następuje:

Apelacja okazała się uzasadniona o tyle, że doprowadziła do uchylecia zaskarżonego orzeczenia.

Trafne są bowiem wywody skarżącego wskazujące na to, iż w sprawie VIII GC 223/08 kurator sądowy dla nieznanego z miejsca pobytu pozwanego został ustanowiony co najmniej przedwcześnie (względnie, ze w chwili wyrokowania przesłanki ustanowienia kuratora nie istniały).

Norma art. 144 k.p.c. zastosowana w toku postępowania w sprawie VIII GC 223/08 stanowi, że przewodniczący ustanowi kuratora, jeżeli wnioskodawca uprawdopodobni, że miejsce pobytu strony nie jest znane.

Ustawa wymaga zatem od wnioskodawcy uprawdopodobnienia a więc (stosownie do treści art. 243 k.p.c.) przedstawienia takich środków dowodowych, które pozwolą Sądowi na uznanie za wysoce prawdopodobne iż wnioskodawca nie jest w stanie wskazać aktualnego adresu pozwanego.

Utrwalony jest również w orzecznictwie pogląd, że ustanowienie kuratora przy braku uprawdopodobnienia powyższej przesłanki skutkuje nieważnością postępowania (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2010, II CZ 150/10 LEX nr 738546 i tam cytowane wcześniejsze judykaty).

Nadto wskazuje się, że wobec postępujących procesów związanych z migracją ludności, łatwością przemieszczania się i korzystaniem z możliwości czasowych pobytów za granicą, w obecnych realiach społecznych, należy stosować zaostrzone kryteria dla oceny czy doszło do uprawdopodobnienia. W szczególności za niewystarczające w tej mierze uznaje się poprzestanie przez wnioskodawcę wyłącznie na zaświadczeniach z ewidencji meldunkowej i wskazuje się na konieczność skorzystania przez wnioskującego z innych środków uprawdopodobnienia (np. przesłuchania na

tę okoliczność w trybie art. 299 k.p.c. przeciwnika strony, dla której ma być ustanowiony kurator, domowników, sąsiadów, właściciela lub administratora domu itp. - wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 czerwca 1997 r., II CKU 71/97, LEX nr 31436

W związku z tym podkreśla się, że poza informacjami pochodzącymi z ewidencji meldunkowej konieczne jest wykazanie, że nie tylko żądający ustanowienia kuratora, lecz także inne osoby, które mogą mieć informacje o miejscu pobytu strony, a w szczególności jego krewni, powinowaci, i inne osoby bliskie, czy też choćby pracodawca, przez którego strona była ostatnio zatrudniona, lub jej współpracownicy nie mają wiadomości potrzebnych do doręczenia stronie pisma procesowego lub zawiadomienia o posiedzeniu sądu (por. powołane wyżej postanowienie z dnia 15.12.2010 roku).

Dokonując wykładni normy art. 144 k. uwzględnić zatem należy, że norma ta (jak również norma art. 143 k.p.c.) posiada istotne funkcje gwarancyjne – służyć ma z jednej strony zapewnieniu ochrony praw strony nieobecnej (której miejsce pobytu nie jest znane), zaś z drugiej ma ona umożliwić przeprowadzenie postępowania cywilnego w sytuacji w której powód z przyczyn obiektywnych nie potrafi wskazać adresu przeciwnika procesowego.

Uwzględniając przy stosowaniu normy art. 144 k.p.c. obie te racje, należy brać pod uwagę istotne skutki procesowe bezzasadnego ustanowienia kuratora, a zatem normy art. 143 i 144 k.p.c. należy stosować z odpowiednią rozważą, między innymi ograniczając możliwość dokonywania nadużyć przez wnioskujących o ustanowienie kuratora.

W tym kontekście stwierdzić należy, że nie zachodzi przesłanka ustanowienia kuratora na podstawie art. 144 k.p.c. jeśli wnioskodawca nie przedstawi środków dowodowych pozwalających na stwierdzenie nie tylko tego, iż przeciwnik procesowy nie zamieszkuje już (nie przebywa) pod adresem znanym wnioskodawcy, lecz także tego, że mimo podjętych starań, aktualne miejsce pobytu nie jest obiektywnie możliwe do ustalenia również na podstawie wiedzy innych (poza wnioskodawcą) osób, które posiadają lub mogą posiadać kontakt z osobą objętą wnioskiem (względnie nie jest w ogóle możliwe ustalenie takich osób).

Dopiero tak uzasadniony wniosek daje podstawę do uznania, że miejsce pobytu strony postępowania nie jest znane, a konieczność realizacji prawa powoda do przeprowadzenia postępowania sądowego i uzyskania wyroku, uzasadnia ustanowienie kuratora dla zastępowania uczestnika nieobecnego, zaś samo ustanowienie nie odbędzie się z uszczerbkiem dla praw pozwanego i nie pozbawi go możliwości obrony.

Odnosząc powyższe uwagi do materiału procesowego w niniejszej sprawie stwierdzić należy, że dla uprawdopodobnienia przesłanki z art. 144 k.p.c. powód w sprawie VIII GC 223/08 przedstawił wyłącznie zaświadczenie wystawione przez Departament Centralnych Ewidencji Państwowych MSWiA, z którego wynika, że pozwany wymeldował się z dotychczasowego adresu pobytu stałego przy ul. (...) w W. i nie dopełnił obowiązku meldunkowego w owym miejscu pobytu. Nie przedstawiono natomiast żadnych dalszych danych pozwalających na uznanie, że powód nie był w stanie wskazać aktualnego adresu pozwanego.

Uszło zaś uwadze Sądu I instancji, że w sprawie VIII GC 223/08 już po ustanowieniu kuratora, powód oświadczał, że jego pracownik przeprowadzał w toku procesu rozmowę z pozwanym, zaś z materiału procesowego wynikało, iż powód znał adres, pod którym żona pozwanego prowadziła działalność gospodarczą. Pracownik powoda przesłuchany w charakterze świadka na rozprawie w dniu 30 marca 2009 zeznał zaś, że na przełomie stycznia i lutego 2009 (a więc w okresie, kiedy powód składał wniosek o ustanowienie kuratora) nawiązał kontakt telefoniczny z pozwanym i uzyskał od niego informację, że pozwany przebywa poza W., lecz zamierza za kilka dni wrócić. Nadto świadek zeznał, że był wówczas także w firmie żony pozwanego, której jednak wówczas nie zastał w miejscu pracy. Wreszcie świadek stwierdził, że także następnego dnia przeprowadził rozmowę telefoniczną z pozwanym (zeznania świadka U. C. – k. 76 akt VIII GC 223/08).

Zatem wbrew uzasadnieniu wniosku o ustanowienie kuratora, powód posiadał co najmniej możliwość przeprowadzenia próby uzyskania aktualnego adresu od pozwanego (skoro posiadał z nim kontakt telefoniczny). Nadto znał on dane adresowe osoby bliskiej pozwanemu – jego żony, osoba ta prowadziła aktywną działalność

gospodarczą i powód nie twierdził, by nie miał możliwości uzyskania za jej pośrednictwem informacji o miejscu pobytu (adresie) pozwanego względnie - wskazania tej osoby Sądowi w celu potwierdzenia tezy, że miejsce pobytu pozwanego nie jest znane.

Zaniechanie przeprowadzenia tych czynności świadczy o tym, iż w momencie wyrokowania w sprawie VIII GC 223/08 nie istniały przesłanki do ustanowienia kuratora na podstawie art. 144 k.p.c. Zatem przeprowadzenie postępowania z udziałem kuratora spowodowało w świetle przytoczonej wyżej wykładni normy art. 401 pkt. 2 k.p.c – nieważność postępowania (pozbawiło pozwanego możliwości obrony jego praw).

Nie może zmienić tej oceny eksponowane przez Sąd I instancji zaniechanie przez pozwanego dopełnienia obowiązku meldunkowego po wymeldowaniu się spod adresu przy ul (...) w W., Zaniechanie to bowiem w realiach niniejszej sprawy nie wystarczało (w świetle przedstawionych wyżej argumentów) do uznania, że powód uprawdopodobnił, iż miejsce pobytu pozwanego nie jest znane i na tej podstawie miał prawo do uzyskania zwolnienia z obowiązku wskazania aktualnego adresu pozwanego oraz żądania ustanowienia kuratora.

Dodać należy też, że rację ma skarżący wskazując, iż błędnym było zarządzenie ogłoszenia o ustanowieniu kuratora w Urzędzie Miasta w S., podczas gdy pozwany jak wynikało z materiału procesowego zamieszkiwał i prowadził działalność gospodarczą w W.. W tej sytuacji publikacja ogłoszenia w S. nie spełniała celu, jakim jest niewątpliwie umożliwienie zainteresowanemu powzięcia (bezpośrednio lub za pośrednictwem znających go petentów odpowiedniego urzędu) wiedzy o ustanowieniu dla niego kuratora w procesie.

Uchybienie to jednak, wobec stwierdzenia braku przesłanek dla ustanowienia kuratora, nie posiada znaczenia dla oceny zaistnienia przesłanek nieważności.

Nie stanowi natomiast uchybienia eksponowane przez skarżącego określenie tygodniowego terminu od daty ogłoszenia od upływu którego uzależniono skuteczność doręczenia kuratorowi pism procesowych.

Norma art. 144 §3 k.p.c. bowiem jako zasadę przyjmuje skuteczność doręczenia pism od daty ustanowienia kuratora. Uzależnienie skuteczności doręczenia od upływu oznaczonego terminu jest kompetencją Sądu. Sąd zatem może ukształtować ten termin stosownie do własnej oceny konieczności i zakresu tego dodatkowego obostrzenia skuteczności doręczenia pism. Zgadając się zatem z tym, że termin tygodniowy zastosowany w sprawie VIII GC 223/08 nie stanowił istotnego zwiększenia gwarancji przyzwanym pozwanemu przez przepis art. 144 k.p.c., stwierdzić jednocześnie należy, że skoro zasadą jest, iż doręczenie pism staje się skuteczne już w momencie ustanowienia kuratora, to skorzystanie przez Sąd z możliwości odroczenia tego skutku (a zatem zapewnienie wyższego niż przewidziany przez ustawę standardu ochrony praw pozwanego) nie mogło prowadzić do nieważności postępowania.

W tym świetle skonkludować należy, że w sprawie zaistniała przesłanka wznowienia postępowania, o której mowa w art. 401 pkt. 2) k.p.c. Zatem Sąd I instancji rozpoznając skargę o wznowienie postępowania powinien rozpoznać również meritum sporu.

Sąd I instancji nie odniósł się w żaden sposób do zarzutów merytorycznych zgłoszonych przez pozwanego w skardze o wznowienie postępowania, nie przeprowadził też postępowania dowodowego i nie czynił ustaleń faktycznych w celu ustalenia zasadności roszczeń zgłoszonych w pozwie w sprawie VIII GC 223/08. Nie odnosząc się do meritum sporu Sąd nie rozpoznał zatem istoty sprawy (art. 386 §4 k.p.c.).

Przeprowadzenie zaś przez Sąd II instancji postępowania dowodowego i odniesienie się do zgłoszonych zarzutów w istocie czyniłoby postępowanie w niniejszej sprawie jednoinstancyjnym pozbawiając strony konstytucyjnych gwarancji dotyczących prawa do poddania orzeczenia kontroli instancyjnej. Stąd też uznając, że zachodzą przesłanki o których mowa w art. 386 §4 k.p.c. zaskarżony wyrok należało uchylić i sprawę przekazać do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu.

Ponownie rozpoznając sprawę Sąd Okręgowy przyjmie, że zachodzi przesłanka do wznowienia postępowania i w związku z tym przeprowadzi postępowanie w celu weryfikacji zgłoszonych w skardze zarzutów merytorycznych, dotyczących przedawnienia i nieistnienia roszczenia objętego pozwem w sprawie VIII GC 223/10.

Na podstawie art. 108 §2 k.p.c. orzekając o uchyleniu wyroku i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania, pozostawiono Sądowi Okręgowemu rozstrzygnięcie o kosztach procesu w postępowaniu apelacyjnym.

Wiesława Kaźmierska Edyta Buczkowska – Żuk Krzysztof Górski